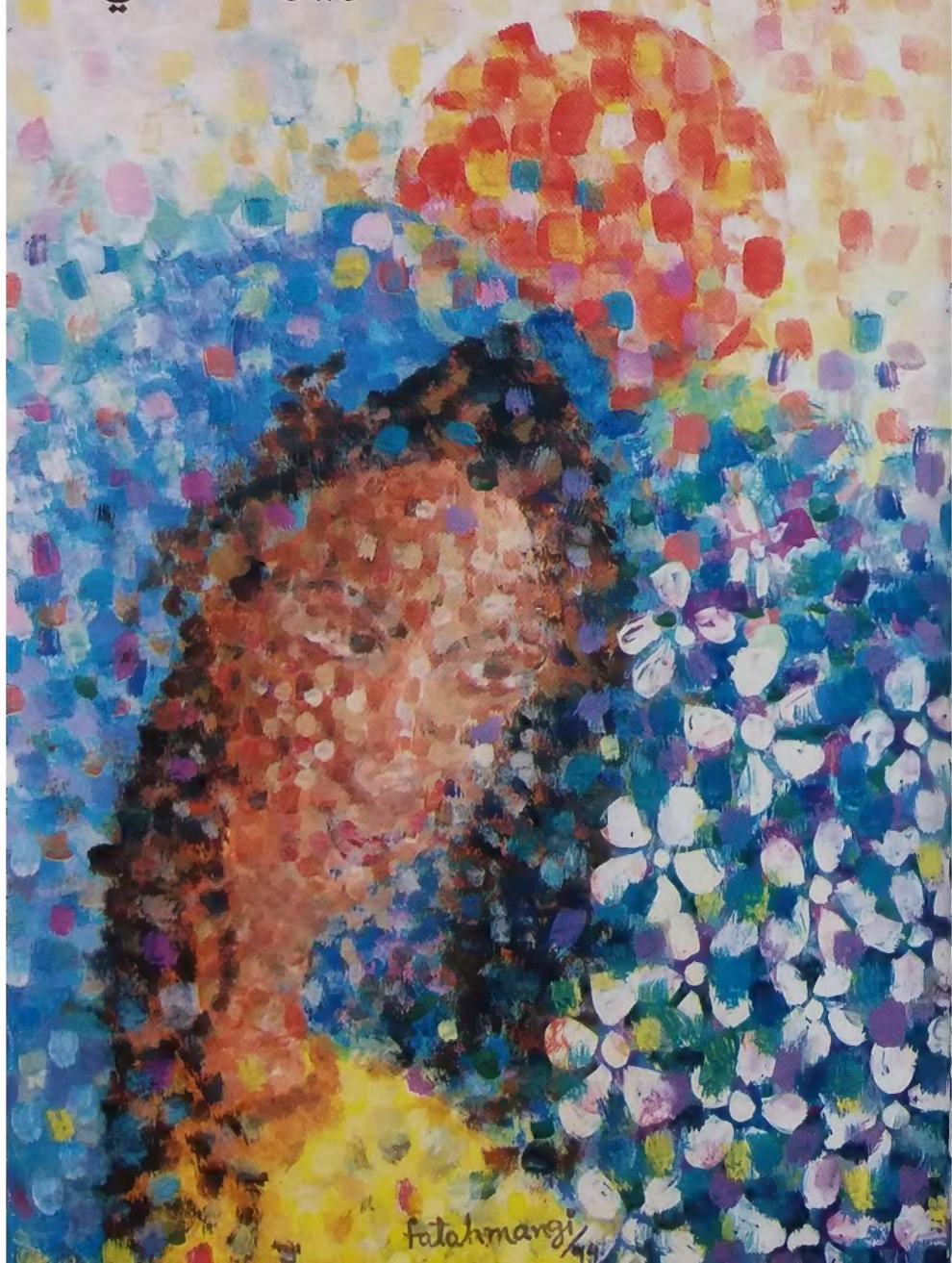

ساجن سونهن سرت

تنوير عباسي

fatahmangi/44

ساجن سونهن سُرَت

هَتان ڪٽي هُت، جن رکيو سي رسيون،
ساجن سونهن سُرَت، وِڪان ئي ويجهو گهڻو.
(شاهه لطيف)

ساجن سونهن سرت

(شاعري)

تنوير عباسي

روشنی

پبليڪيشن

ڪنڊيارو

1996

”ساجن سوئهن سرت“

شاعر: تنوير عباسي

پهريون ڇاپو: 1996ع

ڪمپوزنگ : بخت علي ابڙو ۽ فدا منگي

نيو ٽالپر پريس ريمبو شاپنگ سينٽر خيرپور فون 4998

سرورق : فتاح منگي

ڇپيندڙ : فائين ڪميونيڪيشن، حيدرآباد

ڇپائيندڙ : روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو- سنڌ

حق واسطا ليکڪ وٽ.

قيمت: 60.00 روپيا

SAJJAN SOONHAN SURT

Sindhi Poetry by: TANVEER ABBASI

Composed by: Bakhat Ali Abro & Fida Mangi

New Talpur Printing Press Rembo Shopping Centre Khairpur

Printed by: Fine Communication, Hyd.

Cover Design: Fatah Mangi

Published by: Roshni Publication, Kandiaro,

First Edition: 1994.

Rights Reserved with Poet.

مارئيءَ

۽

رانول

جي نالي

ليڪڪ جا ٻيا ڪتاب

رڳون ٿيون رباب	(شعري مجموعو)
شعر	(شعري مجموعو)
جي ماري نه موت	(ترجمو)
ٻاراڻا ٻول	(چونڊ ۽ ترتيب)
شاهه لطيف جي شاعري	(تحقيق ۽ تنقيد)
سج تريءَ هيٺان	(شعري مجموعو)
جديد سنڌي شاعري	(چونڊ ۽ ترتيب)
خير محمد هيسياڻيءَ جو ڪلام	(تحقيق ۽ ترتيب)
نانڪ يوسف جو ڪلام	(تحقيق ۽ ترتيب)
ڏوري ڏوري ڏيهه	(سفر نامو)
هيءَ ڌرتي	(شعري مجموعو)
سچل سرمست	(انگريزي - چونڊ ۽ ترتيب)
منهن ٽنهن مشعل	(خاڪا)
تنوير چڻي	(گڏيل شعري مجموعو)

وچور

بسنت جهڙو سپرين □ وايون

۱۳. جي ڪوئي پي گڏ نه هلندو
- ۱۴-۱۵. جيئن ئي توکي ڏٺم
۱۶. تنهنجي نيڻن نهار
۱۷. سڄڻ سندي سرهاڻ
- ۱۸-۱۹. بسنت جهڙو سپرين
- ۲۰-۲۱. ساجن گهوڻگهٽ ڪوليو
۲۲. بتي نه ٻار اڱڻ جي
۲۳. ٿيندي توسان روح رهاڻ
۲۴. سنهڙيون مينهن ڪڻيون
- ۲۵-۲۶. توسان عشق الستي يار
۲۷. تنهنجو درد فراق اويار
۲۸. ڪوماڻل گل تي
۲۹. يار نٿو ڳالهائي يارو
۳۰. وڃون منجهه وجود
۳۱. ساجن گهر آيو
۳۲. چڙتون او تنوير چو
۳۳. جيڪو وسري ڪين گهڙي پل
۳۴. منهنجي ميرانجهڙي من تي ڪو سورج
۱۰۹. آڙاهن ۾ ڪالهه

تهڪ گلن جي صورت □ غزل

۳۷. نه ڪا رياضت نه ڪا عبادت
۳۸. جڏهن به دوست ٿا، توسان ملڻ جا ڏينهن اچن
۳۹. هاڻو تنوير اهو مان آهيان
۴۰. تنهنجي گهٽيءَ جي مٽي ميڙي
۴۱. لڪايو مون سرهاڻ چغلي هنئي
۴۲. چيو جو شعر اهو تنهنجي چپ تي آيو آ
۴۳. تو نه ڳالهايو مون ڳالهايو
۴۴. ايترا لڙڪ ڪو اگهي نه سگهي
۴۵. نه ڪو هو سڏي ٿو نه ڪو مان وڃان ٿو

۴۶. مون ته گلاب لڳايا آهن
 ۴۷. سڀنا ساڀيا ٿيندا
 ۴۸. لڳائي آئين تون پرفيوم قيمتي ليڪن
 ۴۹. تنوير کي وڻي ٿي هڪ سهڻي چوڪري
 ۵۰. پيارو پيارو اهو پل ويو لڪجي
 ۵۱. ڪالهه توسان جو رسي آيس مان

پن چڻ ۽ سانجهي □ هائيڪو

۷۱. مسجد جا هائيڪو
 ۷۲-۷۳. خيرپور جا هائيڪو
 ۷۴. دٻئي جا هائيڪو
 ۷۵. ٽيليفون جا هائيڪو

مان ته اڪيلو ناهيان □ نظم

- ۸۰-۷۹. مان ته اڪيلو ناهيان
 ۸۱-۸۲. پسي ڳاڙها گل
 ۸۳. تون هجين ڪير پي
 ۸۴. مسجد مندر
 ۸۵-۸۶. جنگ جو اعلان
 ۸۷-۸۸. مين جي ماڙي
 ۸۹-۹۰. خواب ۾ چو ٿي اچين
 ۹۱. رسڻ - پرچڻ
 ۹۲. حضرت عيسيٰ
 ۹۳. مون کي ان ڏينهن جو
 ۹۴. اچو امن جا چاهڻ وارو
 ۹۵-۹۶. سڙندڙ باغ
 ۹۷. مذهب مسلڪ
 ۹۸. ڳايون ٿا ڳايون ٿا
 ۹۹. آدر پاءُ
 ۱۰۰-۱۰۱. هر اوست
 ۱۰۲. نه ڪو فراق نه ڪو وصال
 ۱۰۳-۱۰۵. نئين ٿهي ڏانهن
 ۱۰۶. هرڪو ماڻهو پيار ڪري ٿو
 ۱۰۷-۱۰۹. ڪيڏارو داستان ڇهون ۽ ستنون

پست چٹو سپرین

واپسون

جي ڪوئي پي گڏ نه هلندو،
مان هيڪل ٿي ويندس،
مونڪي اڳتي وڃڻو آهي.

ماضي آهيان، حال ۾ مستقبل سان سنمڪ مان ٿيندس،
مونڪي اڳتي وڃڻو آهي.

ڳاڙها گل پسي مان پنهنجي واٽ کي ڪين مٽيندس،
مونڪي اڳتي وڃڻو آهي.

پنپرڪي کان سنجها تائين پنڌ پيو تائيندس،
مونڪي اڳتي وڃڻو آهي.

توڏي اچڻو آهي مونڪي مان توڏي ئي ايندس،
مونڪي اڳتي وڃڻو آهي.

جيئن ئي تنوڪي ڏنم،
زندگيءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

توسان ڪجهه ڳالهيون ڪيم،
دوستيءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

توسان ڪجهه گهڙيون رهيم،
هر گهڙيءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

تنهنجي نيٺن کي چمميم،
روشنيءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

پيار جي تـو سان ڪـيـم،
آدميءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

سونهن کي سجدو ڪيم،
بندگيءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

شعر ڪجهه ٽولم لکيم،
شاعريءَ ۾ ٿي ويو ايمان تازو.

تنهنجي نيٺ نهار،
جهڙي مند بهار،
ڪڻ اڪيون ڪل يار تون.

وهم وهائيل تو بنا،
لڳي سڄو سنسار،
ڪڻ اڪيون ڪل يار تون.

تنهنجا تهڪ ٿڙي پيا،
من تان لٿو غبار،
ڪڻ اڪيون ڪل يار تون.

جيئڻ سڀ جو جڳ ڀر،
الفٽ جي آڌار،
ڪڻ اڪيون ڪل يار تون.

سڪ وارن جي سوچ آ،
دين دنيا کان ڌار، *
ڪڻ اڪيون ڪل يار تون.

سڄڻ سنڊي سرهاڻ،
من کني واس وڪوڙي ويو.

پورو هيس اڳي مان ڏاڍو،
سڪ ڪيوم سڄاڻ.

رات جي راڻي، رات جو سُرهِي،
سڄڻ سدا سرهاڻ.

در تي ٽانگر بيهاريو آ،
تنهنجي آدر ڪاڻ.

هيءُ سڳند سندا اوڀارا،
اچڻ سندا اهڃاڻ.

هيءُ مڌ ۽ مهراڻ ۽ تون مان،
هيءُ چنڊ ۽ چانڊاڻ.

بسنت جهڙو سپرين، جنهن جو،
گفتو گفتو گل.

مورڪ مائين ٿا موتين سان،
تنهنجي مرڪ جو مل.

پلي جي پهچين هن جي در تي،
وري وري تون پل.

سانت هيا سڀ ساز مگر هئو،
هپڪارن جو هل.

سونهن هلي اڇ منهنجي گيتن،
جي جهوليءَ ۾ جهل.

هائو بتن سان پيار ڪريون ٿا،
ڪافر آهيون ڪُل.

ساجن گھونگھت کوليو،
مرکي ٻھ ٻھ ٻھ ٻھ،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

ورھ وجود ۾ منهنجي،
مصريءَ وانگر گھوليو،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

ڍنڍ تي چنڊ جو چھرو،
چولين پئي ڇاڇوليو،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

سوئي ٿيئڙو ساڻي،
جنهن پئي رڻ ۾ روليو،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

مرکي مهر کيائين،
ڊوليو نيٺ ته ڊوليو،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

آمھون سامھون ويھي،
تو تنوير سان ٻوليو،
جرکيو جرکيو جيئڙو.

بتي نه ٻار اڱڻ جي،
چوڏهينءَ جو چنڊ ڇمڪي ٿو.

اڃا ته رات جا ٻارهن آهن،
توڪي لڳي آ يار ويڃڻ جي،
چوڏهينءَ جو چنڊ ڇمڪي ٿو.

رات جي راڻيءَ جا اوڀارا،
آئي ڄڻ ڪا سار سڄڻ جي،
چوڏهينءَ جو چنڊ ڇمڪي ٿو.

مان لهرن ۾ چنڊ ڏسان ٿو،
توڪي آهي ٻار پڄڻ جي،
چوڏهينءَ جو چنڊ ڇمڪي ٿو.

ڌار ٿيون ٿا پر هيءَ ناهي،
ويٺل اسان جي ڌار ٿيڻ جي،
چوڏهينءَ جو چنڊ ڇمڪي ٿو.

ٲيندي تو سان روح رهاڻ،
وقت سڻو گذري ويندو.

تون ۽ مان ۽ لڏندڙ پيڙي،
چوڏس چنڊ ڪندو چانڊاڻ،
وقت سڻو گذري ويندو.

وڻيون پريندي ويندين ۽ تون ۽،
مان پيو چوندس آڻ ۽ آڻ،
وقت سڻو گذري ويندو.

تون آڏو هوندين ۽ لڪندس،
شعر نوان مان تنهنجي ڪاڻ،
وقت سڻو گذري ويندو.

ڊگهي سفر ۾ هڪ سهڻي ۽ سان،
ٿي وئي آهي ڄاڻ سڃاڻ،
وقت سڻو گذري ويندو.

سنهڙيون مينهن ڪٿيون؛
مون کي خوب وڻيون،
تون جو گڏ ويٺي هئينءَ.

سڪل پٺن جان ڳڻتيون،
منجهان چوھ چڻيون،
تون جو گڏ ويٺي هئينءَ.

توسان گھاري جي گھڙيون،
توريون، پوءِ به گھڻيون،
تون جو گڏ ويٺي هئينءَ.

وڇوڙي جون ساعتون،
آھن ڳاڻ ڳڻيون،
تون جو گڏ ويٺي هئينءَ.

تنهنجي مرڪ چھاو سان،
گھڙيون گيت بڻيون،
تون جو گڏ ويٺي هئينءَ.

توسان عشق الستى يار،
توسان عشق الستى.

تنهنجي هستي مٺ جي مستي،
مٺ جي آهي مستي يار.

عشق سوا اوچائي ڪانهي،
پيار بنا سٺي پستي يار.

سونهن سڃاڻپ تنهنجي آهي،
نيتهن اسان جي هستي يار.

ويهم اسان جي آڏو ڪجهه پل،
ڳالهه ڪريون سربستي يار.

نيتهن نگر آ منهنجي بستي،
منهنجي آهي بستي يار.

موھ جي مڙجو ملھ مھانگو،
وسڪي آھي سستي يار.

ھتي موھ آءُ ۽ مھڪ آ،
ھيءَ تنوير جي وستي يار.

توڪي ڏسندي ئي تنوير،
سڪيو انسان پرستي يار.

تنهنجو درد فراق او يار،
منهنجي جيءَ جو آهي جيا پو.

تنهنجي ويوڙي مون کي ولوڙي،
آهي ڪيو دڪ جو هيراڪ،
روح ڪيو ڪت ڪين اجها پو.

تنهنجيون نگاهون روشن راهون،
منهنجيون اڪيون اوطاق،
اڄ نه ته ڏيندو ڏيهه ڏورا پو.

تنهنجيون اڪڙيون مڪڙيون مڪڙيون،
منهنجا ڳوڙها ماڪ،
ڪڏهن ٿيندو تن جو ميلا پو.

گوماڻل گل ٿي،
پوٽ ايندو ناهي.

اجڙي جيڪي باغ ويا،
انهن باغن ڏي،
پوٽ ايندو ناهي.

سزهاڻين کان اورتي،
انهن کان پرڻي،
پوٽ ايندو ناهي.

پوٽ سونهن ڏي ايندو آهي،
نڪر ٺوپر ڏي،
پوٽ ايندو ناهي.

يار نٿو ڳالهائي - يارو!
مان ڳالهائين ٿو.
هائو - مان ڳالهائين ٿو.

آءُ اگهاڙو. آهيان چو جو،
ويس دوئيءَ جا لاهيان ٿو.

توڪي چاهيان ٿوان لئ ٿي،
جيون ڪي مان چاهيان ٿو.

منافقيءَ جا محل سڀوئي،
هڪ ئي ڌڪ سان ڊاهيان ٿو.

پيار ڪري مان ڪڪَ ۽ پَن سان،
تو سان نينهن ٻاهيان ٿو.

خدا ڪي خلقي ڊاهيان ٿو،
ڊاهي، توڪي ٺاهيان ٿو.

وچون منجهم وجود،
آهن آديسين جي.

نه ڪو ڪن رکوع هو،
نه ڪو ڪن سجود.

پنهنجو پاڻ ئي غيب سي،
پنهنجو پاڻ شهود.

پيار نه آ واپار ڪو،
ڪوئي زيان نه سود.

جي آهيان موجود مان،
آهي حق موجود.

تون پي لا محدود ۽،
مان پي لا محدود.

ساجن گهر آيو،
هڪڙيءَ اک ڏٺو،
۽ ٻيءَ کين ڏٺو.

گهر جي اپ تي وڃ جيان،
ڪن پل لاءِ چمڪيو،
هڪڙيءَ اک ڏٺو،
۽ ٻيءَ کين ڏٺو.

منهنجي موڙهي ڇت کي،
چتر ڏيئي ويو،
هڪڙيءَ اک ڏٺو،
۽ ٻيءَ کين ڏٺو.

چئو تون او تنوير چو،
ٿيو آهين ماندو،
وري سڄڻ ايندو،
ڌار نه پوءِ ٿيندو.

گهر جي اپ تي سڄ جان،
دائمر تيج ڪندو،
وري سڄڻ ايندو،
ڌار نه پوءِ ٿيندو.

قوڙائو آ ٿورڙو،
ميل سدائين جو،
وري سڄڻ ايندو،
ڌار نه پوءِ ٿيندو.

(سرمڊ جي ٿورن ڏينهن لاءِ اچڻ تي.)

جيڪو وسري ڪين گهڙي پل،
تنهن کي ڪيئن مان ساريان،
هر دم تنهن سان گڏ مان گهاريان.

چويهه ئي ڪلاڪ جو ڇت ۾،
تنهن کي ڪيئن مان وساريان،
هر دم تنهن سان گڏ مان گهاريان.

اگر هجي هو مون کان ٻاهر،
پوءِ ان لاءِ مان نهاريان،
هر دم تنهن سان گڏ مان گهاريان.

پاڻيان ٿو هو مون ۾ آهي،
ان لاءِ اندر اجاريان،
هر دم تنهن سان گڏ مان گهاريان.

ويو فراق هليو تنوير،
مان ورق وصال جو واريان،
هر دم تنهن سان گڏ مان گهاريان.

⑤

منهنجي ميرانجهي من تي، ڪو سورج جلهڪا ڏيندو،
ايندو ساجن ايندو.

منهنجي جيون جي مقصد کي، مون کان اڳتي نيندو،
ايندو ساجن ايندو.

ماڻهوءَ موھ جو منهنجي من ۾، هو جڳ کي آچيندو،
ايندو ساجن ايندو.

آءُ ته ماضي آهيان سائين، هو مستقبل ٿيندو،
ايندو ساجن ايندو.

لهندو مان هو پاڻ مٽيءَ جو، مون کي مٽيءَ گڏيندو،
ايندو ساجن ايندو.

(سرمد جي وطن ورن جي خير تي)

ٺٺڪ گڏڻ جي صوتَ

شوال

نہ کا ریاضت نہ کا عبادت،
رڳو محبت، رڳو محبت.

جيئن جي هاڻي نہ آ ضرورت،
نہ کائي صورت نہ کائي مورت.

اچي سپان شال تنهنجي صورت،
اکين تراوت، دليين مسرت.

نہ فائدو ڪو، نہ ڪا ضرورت،
تڏهن بہ الفت، تڏهن بہ الفت.

اهي هوانا اچڻ جا تنهنجي،
گهلن ٿيون هيرون، ٽمي ٿي نگهت.

محبت آهي تہ ڏاڍي ليڪن،
نہ آهي هن ساڻ ايڏي حجت.

آ تنهنجي کيڪار هڪ ادا جنهن،
وڌي آ مرڪڻ جي مون ۾ عادت.

جڏهن به دوست ٿا، توهان ملڻ جا ڏينهن اچن،
لڳي ٿو چڻ ته گلن جي ٿڙڻ جا ڏينهن اچن.

ڪڏهن ته يار سان گڏ مٽ پيڻ جا ڏينهن اچن.
ڪڏهن ته مست ٿي ڳائڻ نچڻ جا ڏينهن اچن.

ٿا درد وند دليين مورچن جا ڏينهن اچن،
پرين جي منهن تان ٿا گهٽ جي کلڻ جا ڏينهن اچن.

جهي بشر جي مقدس ٿيڻ جا ڏينهن اچن،
جهي ٿا تنهنجي اکين کي چمڻ جا ڏينهن اچن.

هوائون مٽ ۾ پڌل ۽ فضا ۾ سرهاڻيون،
لڳي ٿو ائين، ٿا تنهنجي اچڻ جا ڏينهن اچن.

رڳو ڏسان پيو توکي، ۽ توهان ڳالهائين،
ڪڏهن ته اهڙا ڪي واندي وهڻ جا ڏينهن اچن.

هاڻو تنوير، اهو مان آهيان،
جتي تون آهين ته توسان آهيان.

نه ملائڪ نه ڪو شيطان آهيان،
مان ته انسان رڳو انسان آهيان.

نه خدا آهيان، نه ان ڪي ڳوليان،
پنهنجي محبوب ۾ مستان آهيان.

تو ڏٺو مون ڏي ته ڪجهه ڪين ٿيو،
ڏسي توکي ٿيو حيران آهيان.

تون ڪٿي آهين، ڪٿي آهين تون،
تون جتي ناهين اتي مان آهيان.

تنهنجي گهٽيءَ جي مٽي ميڙي،
پنهنجو ڪعبو ٺاهيو آ مون.

دل جي مقدس معبد خاطر،
مسجد مندر ڊاهيو آ مون.

بيج ته ڦٽندو، نيٺ ته ڦٽندو،
هر ڪاهيو آ، ڪاهيو آ مون.

سونهارن جي سونهن وڌي شل،
تنن جو حسن اباھيو آ مون.

تنهنجي سونهن سهيڙڻ خاطر،
ڳاھ ڏکن جو ڳاهيو آ مون.

ڪنهن سان نفرت ڪري نه سگهندس،
ڇو جو توکي چاهيو آ مون.

ڪير ٺاھي ڪنهن سان اڇڪلھ،
توسان پوءِ به ٺاھيو آ مون.

شال وڌي سچ سونهن محبت،
عمر سڄي ايئن چاهيو آ مون.

لڪايو مون، سرهاڻ ڇغلي هنئي،
پڇن پيا، هتي ڪير آئي هئي.

نهارِي ۽ نظرن کي ڦيري ڇڏيئي،
ٻنهي جي انهي ۾ چڱائي هئي.

هئا وار، ڇپ، ڳل سڀئي هڪ طرف،
طرف ٻئي غزل گيت وائي هئي.

چيو جو شعر، اهو تنهنجي چپ تي آيو آ،
جيئن سجايو آ، پنهنجو لڪڻ سجايو آ.

ڪئي هئي مون ته رڳو تنهنجي سونهن جي ساراهه،
۽ تبوري ڳالهه کي ماڻهن کڻي وڌايو آ.

خبر نه آهي ته طوفان در کي کڙڪايو،
يا دل جو دوست ڪوئي منهنجي در تي آيو آ.

اسان جو حال ٻڌائيندو سارو جڳ توکي،
سموري عمر جو توکان اسان لڪايو آ.

گذهن نه منهنجي طرف اک کڻي ڏنو آ تو،
۽ مون ته عمر سڄي تنهنجي لاءِ نهاريو آ.

تون ڳالهايو مون نه ڳالهايو،
تو به سمجهيو ۽ مون به سمجهايو.

چو ڀلا کولي در ڏٺم ٻاهر،
مون ته در تنهنجو کين کڙڪايو.

پنهنجي ناڪام عشق کي ڪنهن نيٺ،
ڪائنات ۽ خدا ڏي ڦهلايو.

ايترا لڙڪ، ڪو اگهي نه سگهي،
گهاو ايڏا، جو ڪو سڀي نه سگهي.

درد ايڏا جو ڪو ٻڻي نه سگهي،
بار ايڏا جو ڪو ڪڍي نه سگهي.

دل ۾ ايڏيون ته ڳالهيون آهن،
جي ٻڌايان ته ڪو ٻڌي نه سگهي.

هن سان ايڏي ڪجي محبت جو،
جي رسڻ چاهي ته به رسي نه سگهي.

پيا سڀئي داغ ڌوپجي ٿا، وڃن،
درد جو داغ ڌوپجي نه سگهي.

نہ ڪو هو سڏي ٿو، نہ ڪو مان وڃان ٿو،
مگر پوءِ بہ آهي تعلق مڃان ٿو.

حياتي هڪ اهڙو پيالو آ هٿ ۾،
نہ ڪو ٻي سگهان ٿو نہ ڪو مان ڀڄان ٿو.

سندس ريل جنهن پاسني گهر ٿي وئي هئي،
انهي ئي طرف پيو ڏسان مان اڃان ٿو.

رهن حسن تنهنجي سان تازا هميشه،
سڀئي شعر توکي انهي لئه سڃان ٿو.*

مون ته گلاب لڳايا آهن،
پوپت پاڻهي آيا آهن. *

پيار جا سانگ سڃايا آهن،
پيا سڀ ڪم اڃايا آهن.

تنهجا ٽهڪ گلن جي صورت،
بسنت رت ورجايا آهن.

سؤ مجبوريءَ جا افسانا،
تنهنجي سانت ٻڌايا آهن.

سڀنا ساڀيا ٿيندا،
ايندا ساڄن ايندا.

مون کي ڪين ڇڏيندا،
مون کي ڪيئن ڇڏيندا.

هو جاڏي پي ويندا،
موٽي مون ڏي ايندا.

هو ڪنهن جا به نه ٿيندا،
ٿيندا- منهنجا ٿيندا.

لڳائي آئين تون پرفيوم ڇيمي ليڪن،
جي گل تو آندا انهن جي سڳند وٺي ڏڪجي.

مون پنهنجو درد ته چرچي ۾ ئي لٽائي ڇڏيو،
مگر تون مون کي ڏسي ڇو ڀلا پئينءَ روئي.

اچڻ پي چاهين تڏهن پي سگهين ٿي ڪين اچي،
ٻڌاءِ پيار کان وڌ آهي ڪهڙي مجبوري.

زمانو شور ڪيو پئي مگر مون ڪجهه نه ٻڌو،
ٻڌي ته تنهنجي اکين جي خموش ڳالهه ٻڌي.

مون تنهنجي پير تريءَ ۾ ڪئي هئي ڪٽڪائي،
۽ ڪن ۾ تنهنجي وڏائي سڄي وٺي وگهري.

ٻڌايان جڳ کي ته بدنام ٿي وڃين شايد،
جا ڳالهه مون سان ڪندي آهي، تنهنجي خاموشي.

تنوير کي وٺي ٿي هڪ سهڻي چوڪري،
نالو نه ٿو وٺي پر سمجھي وڃو ٿي.

سالن کان پوءِ مون کي ڀاتئ ڳراڻڙي،
پرفيوم ۽ ڀڳهر جي خوشبو ملي وئي.

ميڪ اپ کي ڇا ٿيو جو وٽريل لڳي پيو،
ڪهڙي سبب آ ڳڙي ڪپڙن جي استري.

سالن کان پوءِ به ايئن ڄڻ آهين تون اڄ ملي،
تنوير سان رڪي آ تو ڪهڙي دوستي.

پيارو پيارو اهو پل ويو لکجي،
تو نهاريو ته غزل ويو لکجي.

تنهنجي پوشاڪ جيان ئي سرهو،
جملو ڪو رنگ رتل ويو لکجي.

ڍنڍ جي منهن تي سندن نئين جيان،
آهي ڪيئن نيل ڪمل ويو لکجي.

رات جي اک ۾ ڪنهن ڪاتب کان،
ڪارو ڪارو آ ڪجل ويو لکجي.

ڪيئن تقدير لکڻ واري هٿان،
عشق سان لفظ اجل ويو لکجي.

ڪالهه توسان جو رسي آيس مان،
بس ايئن سمجھ ڪسي آيس مان.

هاڻي سوچيان ٿو ته ڪاڏي ويڃجي،
تنهنجي محفل مان اتي آيس مان.

در جي ڪڙڪي ۽ ڏسين مون کي تون،
سمجھجان ايئن ته ڀلي آيس مان.

تو ڏي ايندس نه مان ڄاڻي وائي،
ڀانئجان ايئن ته ڀلي آيس مان.

وٺ ورائي سڀو ڪجهه پيار سوا،
تو وٽان جيڪو ڪٿي آيس مان.

مان ته ڀانيان ٿو هيس تو وٽ ئي،
تون چوين ٿي ته وري آيس مان.

تو وٽ آيس نه ڪڏهن خالي هت،
هر دفعي درد ڪٿي آيس مان.

سانچہ ۵: پن چٹ

ہائیکو

موتئي جي سرهاڻ،
هيءَ گرمي ۽ گهٽ پي،
وڻي تي ڏاڍي هاڻ.

ها ڪيڏو به وڏو،
اجگر جيڏو ٿو لڳي،
پوءِ به پاڇولو.

گلڙن جي تصوير،
ڪمري ۾ پر ڪيئن اچي،
هٻڪارن سان هير.

قلفيءَ جو هوڪو،
ننڍڙي ٻار جو ماءُ سان،
خرچيءَ تي ڪيتو.

ڏاڍا ميگهه ملهار،
ڏسي ڏسي سڌ ڪا پريا،
پنل لغڙ ڪي ٻار.

ويچئو چاتيءَ تي،
هن گهٽ ۾ به ڪٿي وئي،
ننڊ نمائيءَ ڪي.

مالهي ٿيو بدلي،
۽ منهنجي گلدان جا،
رنگ ويا مٽجي.

آڌ ۾ مُرڪ جهليل،
پوءِ به ظاهر ٿئي پيو،
اڳيون ڏنڊ پڳل.

پاڻيءَ جو وارو،
چنڊ جي ٿڌڙي روشني،
پر جي ٿو ٻارو.

ماڻهو هيءُ پليل،
اڄ، ڪالھوڪي گل جان،
تن جا ڪنڌ لڙيل.*

* Ovid (رومن شاعر)

لهرن جيان آهيون،
ڦٽڪڻ آهي زندگي،
۽ موت آهي سڪون.*

ٽي - وي بند ڪريو،
مان پي ويٺو آهيان،
مون ڏي پي ته ڏسو.

ڪنڌيءَ تي بيٺل،
هيڪل وٺ، ريءَ عڪس جي،
سيارو - واهُ سڪل.

قلفيءَ وارو نيٺ،
گهلي گاڏو. بي بجي،
بيٺو وڃي وٺ هيٺ.

اٺڙيون وٺ مان ڌوڻ،
جون، ڪنارو واه جو،
برف، لسي ۽ لوڻ.

* حافظ

پکين ڪهڙو ماڳ،
سج لٽي واهيرو ۽،
پرہ ڦٽيءَ جو جاڳ. *

تون پي ايئن ئي ٿج،
ڪوئلي جهڙي رات پڄاڻا،
ٿاندي جهڙو سج.

جنوريءَ راتيون،
هيتر ڪمري ۾ ڀريل،
نيزا، باداميون.

جنوريءَ راتيون،
چني ۾ آ مچ ڀريل،
گوسيون مڱ ڦريون.

کلي پيو آ راز،
لڙڪن کي روڪيو مگر،
ٿيو آواز. آواز.

* ڌم ڀٽ (گوتر ڀٽ)

ڪوڏر جو لپو،
ڌرتيءَ جي سرهاڻ ڪي،
ڪيئن نه پکيڙي ويو.

آيو اونهارو،
پنکڙيون چڻنديون ويون،
قٽڻ لڳو ميوو.

پن چڻ جي سانجهي،
دز رليل ڪرڻا هئا،
هر شئي ميرانجهي.

ڪوئل پئي ڪوڪيو،
رڪشا جي آواز چو،
ايئن وڃ ۾ ڌوڪيو.

بجلي ٿي وئي فيل،
جوت ستارن جي وڌي،
مهڪيا وڌ رابيل.

واه ۾ تڙگن ٻار،
اڀ تي ڳاڙهو سج آ،
پرتي لال ليار.

پڙڪو کاتو جهرڪ،
۽ هن الهڙ چوڪريءَ،
ڪيئن نه ڀريو چرڪ.

صبح سياري جو،
ڀيو آ تڙڪو ماڪ تي،
ڏنڌلو ڪجهه چٽو.

سياتل سرهاڻ،
منهنجي ڪمري ۾ پرينءَ،
پير ڌريو آ هاڻ.

ڪولاچيءَ جو ڪن،
هيءَ جو کاڌيءَ ڪپ آ،
يا هيءَ تنهنجي ڏن.

چلھ جي چوڌاري،
سياري جي اڌ رات جو،
مَتل چوياري.

گهٽبو ناھي پيار،
جيڏا وار اڃا ٿيا،
اوڏو وڌندو يار.

اونداھي، پُٽ، ھاڻ،
آندي جھوٽي اوچتو،
رابيلن سرھاڻ.

سگريون ڪنڊيءَ منجھ،
چاڻ ته سنڌوءَ لپت ڪئي،
پڪڙيو پيڙين ونجھ.

ھوريان ھوريان پيءُ،
مينهن به ڦڙ ڦڙ تو وسي،
ان جو ساٿي ٿيءُ.

چڻ ته سڃاڻپ ٺاه،
پوءِ چو ائين اک ٿيڻ سان،
مون ڏي آهي نگاهه.

پيچ پٺيءَ جي ويل،
پڇي ويو هت ماڳ سان،
پتير پئي رابيل.

نوريئڙو ڊوڙيو،
تاري لڏي پير جي،
پڪل پير ڪريو.

هر شئي ميرانجهي،
رڳو تنهنجي مرڪ سان،
روشن آ سانجهي.

ڳراتيون ڳوڙها،
پرتا سالن بعد،
پاڪر ۾ سوڙها.

وڻ ۾ ڇمپا گل،
تون ۽ مان ٻئي سانت ۽،
هٻڪارن جا هل.

ڏينهن سڄو هڻ هڻ،
سانجهيءَ موٽيو - گهر ۾،
ٻارن جو ٽمجهڻ.

اسر کان هڻ هڻ،
منجهند نم جي ڇانو ۾،
ڪپرين جي ٿڻ مڻ.

ساوا پن وڻن،
پر جي تن جي وچ ۾،
ڳاڙها گل ٿڙن.

تنهنجو ڪيڏو ملهه،
وارن ۾ محبوب جي،
او ڇمپا جا گل.

آء اڪيلي وات،
ويل اسر جي ٿي وسي،
هلڪي هلڪي ڇاٽ.

تنهنجا ٽهڪ ٽڙيل،
چاندوڪيءَ ۾ چيٽ جي،
پني مهڪ مليل.

ماڪ سان آلي ڪار،
سومهڻي سنڀاري سندي،
ڪنهن جو انتظار.

توڪي خط لکين،
لڪي ۽ ڪي ٿي پنا،
ور ور پئي ڦاڙيم.

پيڙي ۽ مانجهي،
گونجیل گيت فراق جو،
سرءُ جي سانجهي.

هي فطرت جا رنگ،
ميري پاڻيءَ جي مٿان،
اڇا اجرا ڪنگ.

تڙيل چمپا گل،
تون ۽ مان خاموش ۽،
هٻڪارن جا هل.

ڀڳه چپ بيٺو هئو،
هوا لڳي ڏنڊ تي،
ڀڳه جو عڪس چڙيو.

موڪل تان موٽيو،
ڪمري ۾ هن چيز تي،
دز ئي دز رڳو.

ڪوئل جي ڪو ڪو،
۽ هن نٿهڻ اُس ۾،
گذري جي خوشبو.

بنا سبب سنسار،
پوء به ڪيڏي سونهن آ،
پوء به ڪيڏو پيار.

❖

پرڻءَ جنو پاڙو،
گهٽي گهٽي ڄڻ ڪاڪ آ،
۽ پاڻي پاڙو.

❖

ها ها او ڌاڙيل،
کٽي ويڃو سڀ سون پر،
پتيو ته هي رابيل.

❖

لانيءَ مٿان چنڊ،
ڳاڻڻ وارا وڃنڊ ڀر،
مانڊيءَ جو ڄڻ منڊ.

❖

قلفيءَ وارو نيٺ،
گهلي گاڏو پي بجي،
بيٺو وڻ جي هيٺ.

❖

تنهنجي مرڪ مٽي،
تنهنجا چپ ڪري سگهن،
ان کان وڌ ڳالهه سٺي.*

ڪيئن ڌاريان رومان،
تنهنجي لپ اسٽڪ آ لڳل،
ان تي اڃا به جال.

پيار جي اهڙي ريت،
تنهنجي چپن تائين رسيا،
مان نه ته منهنجا گيت.

هيءُ تشو پيپر،
سُر هو اڄ پي جنهن سان تو،
اگهيو ڪالهه پگهر.

قرب جو ٺاهي ڇيهه،
آءُ ويڃڻ جي لاءِ اٿان،
۽ تون ڇڏين ٿي ويهه.

* امريڪن چوڻي

اندر آئي پاڻ،
۽ مون کان ئي ٿي پڇي،
چاجي آ سرهاڻ.

ڪيئن انوڪيءَ ريت،
تنهنجي ڇڀن تي مون لکيا،
ڇمڻ سان هي گيت.*

تون ۽ مان ۽ ڪتاب،
عمر خيام جي شاعري،
سامهون جامِ شراب.

هيءُ ڪيئن پڙيائي،
سڀني ۾ تو سان رڻس،
جاڳ ۾ پرچائي.

هيءُ ڪيئن پڙيائي،
ساڀيا ۾ تو سان رڻس،
خواب ۾ پرچائي.

* Bilits يوناني شاعره

تنهنجي مرڪ هلال،
۽ هو تنهنجا تهڪ ٿيا،
چوڏهينءَ چنڊ مثال.

ڏکڻ هير لڳي،
ڪنهن وينگس جي آرم تان،
رڻو ويو ڪسڪي.

ساوڻ مينهن پيو،
ڪنهن سهڻيءَ جي آرم سان،
چولو چنبڙي پيو.

ڏنئي ڪالهه ڄمي،
اڄ به منهنجي ڳل تي،
ان جي آهي نمي.

ڏسي سان ٿيام،
تنهنجي جسمر جا ور وڪڙ،
پوءِ پي ياد رهيام.

تنهنجا آرھ اٿار،
مڪڻ جي نرمي منجهن،
ڪٿان آئي يار.

مسجد جا هائڪو

مسجد ڏي پئي ويو،
رستي ۾ گل تڙيل ڏسي،
اتي ئي ترسي پيو.

مسجد ڏي پئي ويو،
وات تي پڪين لات ڪئي،
اتي ئي ترسي پيو.

مسجد ڏي پئي ويو،
وات تي ٻار پئي ڪيڏيا،
ڪيڏڻ تن سان لڳو.

مسجد جي اندر،
رڪوع ۾ اک ٿيڻ سان،
جوتن ڏانهن نظر.

خيرپور جا هائيڪو

آئي آ پن چيڻ،
سين وٽن پن چاڻيا،
نرجو ڪجيءَ وٽ.

مير واه تي شام،
سوني پاڻيءَ ڏي جهڪي،
تالهيءَ جي هڪ لام.

سانجهي سنجهيون ٽاپ،
پرئينءَ ڀر تي واه جي،
ڪافيءَ جو آلاپ.

مير واه سان ڀنڌ،
ڪالهه هئا جيڪي پڪي،
اڄ نه اهي ان هنڌ.

پنج گلوء شام،
ويٿيءَ ۾ رابيل ۽،
لب تي ڪنهن جو نام.

لتاڙيندي ڳپ،
آئي جو مارڪيٽ مان،
ڪڪيءَ هاڻي ڌپ.

گرمي گهٽ مڪيون،
آرايون ڪنهندي چيئين،
ڪجڙيون ڄاڻ پڪيون.

جون ۾ پڇڻ انگ،
سنڌڙي انب ۽ کارڪون،
هي سونهري رنگ.

ڪجين جهليا ڌنگ،
اپ ۾ آ گجگوڙ ٿي،
پڪڙيو پيڙين ونجه.

دبئيءَ جا هائيڪو

هيءَ دبئيءَ جي شام،
منهنجي سامهون آڙسي،
چڻ نارايڻ شيام.

دبئيءَ دل جيتي،
موتيءَ موهن گوپ سان،
مڌ ويٺي پيتي.

دبئيءَ جي هوٽل،
گالهيون ڳوڙها تهڪڙا،
هڪ ٻئي ۾ رمل.

دبئيءَ جي هوٽل،
پاڪر سڌ ڪا ۽ چميون،
پڙهيو شيام غزل.

ٲيليفون جا هائڪو

ٲيليفون وڳي،
ٲاٲير تون هوندينءَ مگر،
غلط نمبر هيءُ ٲي.

گهر ۾ هيس ڪونه،
مونڪي ٲوءِ خبر ٲئي،
آئي تنهنجي فون.

تنهنجي فون اچي،
دل سان دل جي ڳالهه ٿئي،
ڪوئي رنگ رچي.

ڊائيل ڪير هر هر،
ڪنهن ٲئي ٲيليفون ڪئي،
ساري رانگ نمبر.

ٲيليفون نه خط،
تنهنجي منهنجي وچ ۾
آ ڪهڙو ڀريت.

ماريندڙ ايڪانت،
خالي گهر ڪاٺڻ اچي،
ٲيليفون به سانت.*

* سانت = Dead

مان تم اگيتو ناميان

مان ته اڪيلو ٺاهيان

سج اڪيلو هوندو آهي،
سج اڪيلو ٿيندو آهي،
چنڊ اڪيلو هوندو آهي،
چنڊ اڪيلو ٿيندو آهي.

مان ته نه ڪو سج آهيان،
۽ نه ڪوئي چنڊ آهيان،
مان هڪ ننڍڙو تارو آهيان،
هڪڙو نمائو تارو آهيان،
مان به سڀني جيان آهيان عام،
هٽندو ڪين آهيان ڪا هام.

مان نه اوهان کان وڏو آهيان،
۽ نه اوهان کان گهٽ آهيان،
مان ته اوهان جيڏو ئي آهيان،
مان ته اوهان جهڙو ئي آهيان،
مان ته اوهان جيان ننڍڙو آهيان،

مان به اوهان جيان آهيان نماڻو،
 مان ته اوهان جو ساٿي پراڻو،
 مان ته اوهانجو آهيان يارو،
 اوهان جيان ئي هڪڙو تارو.

تاري لاءِ ڪروڙين اربين ساٿي،
 سج جي لاءِ نه ڪوئي ساٿي،
 چنڊ جي لاءِ نه ڪوئي ساٿي،
 منهنجي لاءِ ڪروڙين اربين ساٿي،
 مان ته اڪيلو ناهيان.
 مان ته اڪيلو ناهيان.

پسني ڳاڙها گل

رستي ويندي،
ڏسبا آهن،
ڪي ئي گل گلابي.

ٿورو ترسي،
تن ڏي نهاري،
اڪيون ناري،
تن جي سڳند سان،
هن کي اجاري،
اڳتي وڌندو ويندو آهيان.

رستي ويندي،
ٻڌڻ ۾ اينديون آهن،
ڪيترن ئي پڪين جون لاتيون،
برھ جون باتيون.

ٿورو ترسي،
تن کي ٻڌندي،
جهومندي لڏندي،
اڳتي وڌندو ويندو آهيان.

رستي ويندي،
ڏسڻ ۾ ايندو آهي،
پورنما جو چنڊ،
هٿندو آهي مند.

ان تي هرکي،
ٿورو ترسي،
ان کي ڏسندي،
اڳتي وڌندو ويندو آهيان.

تان جو اتي مان رسندو آهيان،
جتي تون آهين،
گل گلابيءَ کان پي وڌ،
پکين جي لاتين کان به مٺي،
چوڏهينءَ چنڊ کان پي وڌ روشن.

تون هجين ڪير پي

تون هجين ڪير پي،
۽ هجين تون ڪٿان جو به،
تنهنجو ڪهڙو به مذهب هجي،
تنهنجو ڪهڙو به مسلڪ هجي،
۽ زبان ڪا به تنهنجي هجي،
رنگ ۽ نسل ڪو پي هجي،
تون هجين ڪير پي.

سڏائين ٿو انسان جو پاڻ کي،
اٿمي جنگ کان تون بچين،
شل بچين،
شال جڳ جڳ جيئڻ،
شال جڳ جڳ جيئڻ.

مسجد مندر

هو ٿا. مسجد کي ڏاهن،
اوهان مندرن کي ڏاهيو ٿا.
سڀ جا سڀ ٿا توڙيو،
ڪوئي آهي جيڪو جوڙي؟

جيڪڏهن ڪجهه ڏاهڻ چاهيو ٿا،
نفرت جون ديوارون ڏاهيو.

دليون نه توڙيو دليون نه توڙيو،
دلين کي جوڙيو، دلين کي جوڙيو.

جنگ جو اعلان

جنگ جو اعلان آ،
سڀني خدائن جي خلاف.

جنگ جو اعلان آ،
سڀني قارونن خلاف،
جن خزانن گڏ ڪيا،
سڀني پر مارن خلاف.

جنگ جو اعلان آ،
سڀني فرعونن خلاف،
دعويٰ خدائيءَ جي ڪئي جن،
جن رکيو انسان کان ڏاڍو مٿاهون پاڻ کي.

جنگ جو اعلان آ،
سڀني هارمن خلاف،
جيڪي ڪن ٿا شعبدن،
جي حقيقت کي لڪائيندا رهيا،
ڪوڙ کي جيڪي وڌائيندا رهيا.

جنگ جو اعلان آ،
 سڀني خدائن جي خلاف،
 مذهبن سڀني خلاف،
 مسلڪن سڀني خلاف،
 جيڪي انسانن کي انسانن کان ڪن ٿا ڌار،
 جيڪي انسانن کي هڪٻئي کان مٿي
 ۽ هيٺ ڪن.

جي عشق جا دشمن ٿيا،
 جي نفرتن جا ٿيا سبب.

جنگ جو اعلان آ،
 تن خدائن جي خلاف،
 مذهبن تن جي خلاف،
 نفرتن تن جي خلاف،
 هي عشق جو اعلان آ،
 هي عشق جو اعلان آ.

(مولانا گراميءَ جي تقرير کان متاثر ٿي)

ميٺ جي ماڙي

پنهنجو پائيو ٿا جيڪو سو پنهنجو نه آ گهر ٻار،
جنهن جي هٿ ۾ ڪلاشنڪوف انهي جي آ سرڪار.

نئين نسل جي ڪوپرين ۾ علم بجا آ ڀُوسو،
يونيورسٽين ۾ هر مند جهل جو فصل پڇي ٿو.

نئين نسل جي ذهن ۾ ٻيو ڪجهه ناهي اوندھ آهي،
ڊگريون ڪوٽا ڏوڪڙ جن جو ڪوئي پي اگھ ناهي.

سرڪاري ڪامورا چٽ ڪي گڏا هجن اڳڙين جا،
ٻاهر سادا ليڪن تن جي پيٽ ۾ سون ڀريل آ.

ٻيلن ۾ سرڪاريون آهن جن جو حڪم هلي ٿو،
جنهن کي حڪم ٿئي ويچارو ڏن پهچائي ڏئي ٿو.

پير وڌيرا پنهنجي خاطر وڏي ڪرامت ڪن ٿا،
سياست ۽ سرڪار ٻنهي کي پنهنجي هٿ رکن ٿا.

هر ڪنهن شهر ۾ اڏبا رهجن پيا منارا اوچا،
ويچارا ماڻهو تن آڏو لڳن پيا چڻ بونا.

سند اسيمبلي بلڊنگ چڻ ڪا ميٺ جي آهي ماڙي،
جنهن ۾ ڪٺ پتلين جو تماشو رهندو آهي جاري.

هنن وزيرن جي طاقت جي ڳالهه ڀڏاڍاڻا ڇا ڇا،
هنن کان وڌ طاقتور آهن تاس جي راند ۾ گولا.

خواب ۾ ڇو ٿي اچين

خواب ۾ ڇو ٿي اچين ؟
مان وسارڻ ٿو گهران تو کي مگر،
يادگيرين تي تون منهنجي،
هيءَ رنگ ۽ روپ ۽ سرهاڻيون،
هر گهڙيءَ ۽ هر پلڪ،
ڇو ٿي سجين ؟
خواب ۾ ڇو ٿي اچين ؟

هاڻو، تون سمجهي وئي آن،
هيءَ جا منهنجي حياتي،
ڄڻ اذيت گهر هجي،
تون انهيءَ ۾ پنهنجي سهڻي سيبتي،
منڙي ۽ پياري پاڻ سان،
منهنجي بي انداز دردن کي گهٽائڻ جي سدا،
ناڪام ڪوشش ٿي ڪرين،
خواب ۾ ڇو ٿي اچين ؟

جي تون منهنجي درد جي درمان آهين،
جي تون منهنجي روح جي رحمان آهين،
خواب ۾ ڇو ٿي اچين؟
بجاڳ ۾ اڃ.

آهين تون سڀني سهاڻو،
مان مڃان ٿو،
پر تون ساڀيا ٿي،
اهڙي ساڀيا،
جنهن سان مون سان گڏ سموري ڏيهه جا،
سور ماضي ٿي وڃن،
پيار، سرت ۽ سونهن،
سڀ جو حال ٿئي.
پيار سرت ۽ سونهن،
اهڙو مستقبل ٿئي،
جيڪو اڻ کٽ ايئن هجي،
جيئن تنهنجي سونهن تنهنجو پيار ۽ پاڪيزگي.

رسڻ - پرچڻ

ڪاوڙياسين - ڌار ٿياسين،
پنهنجي پنهنجي گهر پهتاسين.
گهر پهچي ۽ پڇتايوسين.

ٿوريءَ دير پڇاڻان،
ٻئي هڪ ٻئي کي پرچائڻ جي لاءِ نڪتاسين،
۽ وڃ رستي تي ٽڪرياسين،
۽ هڪ ٻئي کي ٻڪ وڌاسين،
ڪاوڙياسين،
۽ پرتاسين.

حضرت عيسيٰ

حضرت عيسيٰ،
تو صحيح چيو،
ته ڪو هڪ ڳل تي تقرر هئي،
ته ان کي ورائي،
ٻيو ڳل ڏيو.
پر جي ڪو هڪ شهر تي ائٽم بم هئي،
ته ڇا ان کي ٻيو شهر به ڏيون،
ته هن تي به ائٽم بم هڻ؟

حضرت عيسيٰ،
تو سچ چيو،
ته جنهن وٽ به مانيون آهن،
اهو هڪ ان کي ڏئي،
جنهن وٽ هڪ به ماني نه آهي.
پر جيڪو منهنجي ٻچن کان ماني کسي،
ان لاءِ ڇا چيو اٿئي؟

مونڪي ان ڏينهن جو انتظار آهي،
 جنهن ڏينهن موتمار هٿيارن جو،
 آخري ڪارخانو بند ٿيندو،
 ۽ موتمار هٿيار،
 دنيا جي ڪنهن به ڪنڊ ۾،
 رانديڪي طور به نه ملندا.
 اهي فقط ميوزمن ۾ رکيل هوندا.
 اسان جون ايندڙ تهليون، انهن کي،
 ۽ اسانجي وقت جي جنگين ۽ دهشت گردين،
 جي فلمن کي ڏسي چونديون،
 ”اسان جا وڏا ڪيڏا نه غير مهذب هئا.“

اچو امن جا چاهڻ وارو

اچو امن جا چاهڻ وارو،
اچو ته هڪڙي جنگ ڪريون.
جنهن ۾ موتمار هٿيار،
۽ انهن پٺيان سڀ نفرتون ۽ تعصب،
سڀ مري وڃن.

اچو ته هڪڙو قبرستان اڏيون،
جنهن ۾ انهن کي دفن ڪريون،
جيئن هن کان پوءِ ڪا جنگ نه ٿئي،
۽ ڪو قبرستان نه اڏجي،
هيءَ آخري جنگ،
هيءَ آخري قبرستان.

سڙندڙ باغ

هيءُ سڙندڙ باغ آ،
ڪنهن کي همت آهي،
ڪنهن کي جرئت آهي،
ڪنهن کي طاقت آهي،
سڙندڙ باغ جي وچ ۾ ويهي،
جو هڪ چيٽ ڪري.

باغ سڙي ٿو،
سڙندڙ گلن جي بوءَ،
جيڪا خوشبو پي ۽ بدبو پي آهي.

باغ سڙي ٿو،
راوڻ ناچ نچن ٿا،
وحشي ناچ.

ڪرسين تي پتلا وينا هن،
 پاڇولن کي حڪم ڏين ٿا،
 باغ بچايو باغ بچايو،
 راوڻ کي پڪڙيو،
 ۽ ان کي باهه لڳايو.

پر هي پاڇولا راوڻ کي ڪيئن پڪڙيندا؟
 ڪالهه انهي ئي باغ جي اندر،
 اڻ فطري پيوند لڳا هئا،
 انهن منجهان اڄ،
 گونچن جي بدران شعلا نڪتا،
 جيڪي هن گلشن جي ڪڪر ۾،
 ويا چيندا.

سڙندڙ باغ،
 ڪرسين تي ويٺل پتلا،
 حڪم مڃيندڙ پاڇولا.

مذهب - مسلڪ

آ تنهنجي عشق جو اعلان اذان منهنجي لاءِ،
۽ سنڌ سونهن جي ساراھ آ مون لاءِ درود،
تنهنجي نالي جو ڪرڻ ورد وظيفو منهنجو،
نرڙ مٽيءَ تي رکڻ تنهنجي آ مون لاءِ سجود.

تنهنجي نقشي ڏي نهارڻ آ تلاوت منهنجي،
تو سان الفت ڪي نٻاهڻ ٿيو منهنجو مذهب،
نينهن تـوساڻ لڳائڻ آهي مسلڪ منهنجو،
نہ ڌرم دين ۽ مذهب سان آ منهنجو مطلب.

توسان جي عشق سلامت تہ آ قائم ايمان،
توسان جي نينهن ٽٽي پئي تہ ٿيان بي ايمان،
تو سوا پئي ڪي جي چاهيان تہ وڏو مشرڪ مان،
۽ جي توکان رھان غافل تہ وڏو ڪافر ٿيان.

تو مٿان ڪلمو پڙهي توتي ئي شل ساه ڏيان،
سنڌ مان تنهنجي مٽيءَ ساڻ ملي هڪ ٿي وڃان،
سڪ ۾ تنهنجي مران شال مان مومن ٿي مران،
وات ۾ تنهنجي مران شال مان مومن ٿي مران.

ڳايون ٿا ڳايون ٿا،
پنهنجيءَ سنڌ کي ڳايون ٿا.

امن گهرون ٿا پوءِ ۽ اڳ لاءِ،
پيار گهرون ٿا ساري جڳ لاءِ،
چاهيون ٿا چاهيون ٿا،
ساري جڳ کي چاهيون ٿا.

جهوليءَ مان ٿا نينهن ورهايون،
جيڪو ڌڪاري، تنهن کي به چاهيون،
ناهيون ٿا ناهيون ٿا،
ڪين ڪڏهن ڊاهيون ٿا.

ماڻهوءَ موھم آ مذهب پنهنجو،
پيار جو مسلڪ ڏاڍو سنهنجو،
ڊاهيون ٿا ڊاهيون ٿا،
ڪوٽ نفرت جا ڊاهيون ٿا.

آدرپاء

پوئين پهر جو ڏيئو آهيان،
آءُ وهائو تاري جو،
آدرپاءُ ڪريان ٿو.

پوياڙيءَ جو پاڇو آهيان،
ان لاءِ پرھ ڦٽيءَ جو،
آدرپاءُ ڪريان ٿو.

مان آهيان ڪو چنڊڙ پن،
چيٽ جي ڦوٽهڙي جو،
آدرپاءُ ڪريان ٿو.

هم اوست

تون هڪ آهين،
مان هڪ آهيان،
هو هڪ آهي،
سڀ هڪ آهيون.

تون ۽ مان جي،
ملي وڃون ٿا،
هڪ ٿيون ٿا.

هو ۽ مان جي،
ملي وڃون ٿا،
هڪ ٿيون ٿا.

تون ۽ هو جي،
ملي وڃو ٿا،
هڪ ٿيو ٿا،
پوءِ ٻيو ڇا هي.

تون هڪ آهين،
مان هڪ آهيان.
هو هڪ آهي.
هڪ حق آهي.
سڀ هڪ آهي.
سڀ حق آهي.
حق حق آهي.

نہ کو فراق نہ کو وصال

نہ کو فراق نہ کو وصال اهڙو منهنجو نپنهن،
نہ کو صبح نہ سانجهه ڪا، نہ ڪا رات نہ ڏينهن،
نہ ڪو جهڙ نہ مينهن، نہ ڪا ڇانو نہ اُس ڪا.

نہ ڪو آءُ نہ تون، نہ ڪو هيءُ نہ هو،
ٻڌندڙ ناھي، ڪوئل ناھي، آھي رڳو ڪو ڪو،
هيءُ جا آ ”هو هو“ ساڳي ئي ”مان مان“ آھا.

نہ ڪو ساز نہ سوز، رڳو راڳ وجود جو،
تون رونق افروز، جا ڏي نيٺ نھار آ.

رُسِين جي پرچين، منهنجي ساڳي سڪ آ،
پري رھين ويجهو اچين، ماڳھين کين پچين،
مون لاءِ لچين نہ لچين، مان پيو لچندس تو ٻٽا.

نئين ٿهيءَ ڏانهن

(سرمه جي ذريعي)

شل جيئڻ شل جيئڻ،

گل گلابيءَ جيان،

تون سدائين تڙين.

آءُ آهيان جڏو،

تون آن مون کان وڏو،

بار ڌرتيءَ جي گولي،

جو تنهنجي مٿان،

۽ تون ان کي کڻي اڳڀرو،

اڄ کان،

شال روشن سڀاڻي،

تي پهچي سگهين،

شل جيئڻ شل جيئڻ.

اٽمي دور آ،

نفرتن زور آ،

جنگ جهيڙو گهڻو،

سڀ ڪڻو ۽ ڪڻو،

شل ڪڻن کي گڏي،

ڪيچ تن مان ڪرين،

شل جيئڻ شل جيئڻ.

نڪ بيماري آ،
 هن صديءَ جي سڃاڻ،
 تون سياڻو مٺا،
 تون ته آهين سڃاڻ،
 شان چيڻن کي تهڪن
 ڀر بدلي سگهين،
 شل جيئڻ شل جيئڻ.
 تون جيئڻ جي ته هيءَ سنڌ،
 تو سان جيئي،
 تون مڙين سنڌ جي لاءِ،
 ته به هوءَ جيئي،
 تون مڙين شل انهي کان،
 اڳي مان مران،
 سنڌ جي نئين تهجي،
 لاءِ قربان ٿيان.
 تون وڌين مان ٺران،
 تون وڌين مان ٺران.

مان مران تون جيئڻ،
مان مران تون جيئڻ.
منهنجيون سڀ خواهشور
تون ئي پوريون ڪرين
شال جڳ جڳ جيئڻ.
شال جڳ جڳ جيئڻ.

هر ڪو ماڻهو پيار ڪري ٿو،
ڪوئي ڪنهن سان ڪوئي ڪنهن سان.

مان جو تـو سان پيار ڪريان ٿو،
پانءِ نه ڪو بيڪار ڪريان ٿو.

چو ته حياتي هڪڙو پيرو،
پهريون پيرو پويون پيرو،
موت کڻي تـو سڀ جو پيرو،
هن کان اڳ نه حياتي هئي ڪا،
هن کان پوءِ نه ملندي ٻي ڪا.

پوئتي اوندھ اڳتي اوندھ،
جوت رڳو ات آهي جتي اڃ،
تون ۽ مان گڏ بيٺا آهيون.

ڪيڏارو

(داستان چھون)

(فاضل راھو)

سِڪي سِڪو شال، هيءَ راھوءَ جي ريت،
نيائي پریت، سر ڏيئي ويو سنڌ کي.

راھو تنهنجي ريت، سِڪو کين سِڪي سگھيو،
ڌرتيءَ سان هيڏي پریت، سِڪنهن جو ڪم کين آ.

راھو ويو روڙي، ڳاڙها گل گلاب جا،
ذهنن تي زنجير هئا، سي سڀ ويو توڙي،
سنڌ ويو جوڙي، ليڪن پاڻ ڀڄي پيو.

اورنگي

(داستان ستون)

اورنگيءَ ۾ باھ، چيتون مَعصومن جون،
دوزخ هُنَ جھان جي، هِنَ جي آڏو ڇاھ،
خلقي ڇا الله، ماڻهوءَ کان وڌ قهر پيو.

گلن جھڙا پارڙا، ٽانڊن منجھ سڙن،
سڙندڙ گھرن متجھان آلا، آپ جي طرف آڏن،
مٿين مائڻ جون رڙيون، عرش نہ ٿيون پھچن،
جھوليون خالي ٿين، ڀرجن قبرستان ٿا.

گھر سڙيا ور سڙيا، سڙيو سڄو ڪھول،
ڪنور سڙيا ڪنواريون سڙيون، پريا رنگ رتول،
ڏسي هِنَ ڏھڪاءَ ڪي، هيٺڙي اچن ھول،
جيڪو جھلي جھول، تہ پون ان ۾ رت ڦڙا.

گل تہ آھي گل، ڪھڙي پي رنگ جو ھجي،
اُسري جنھن بہ مٽيءَ مان، ان جو وڏو ملھ.

دڙڪو ورنڊو دڙڪو ٿي، گار ٿي ورندي گار،
رت ورندي رت ٿي، پيار ٿي ورنڊو پيار،
گولي ورندي گولي ٿي، ھار ٿي ورنڊو ھار،
پو اي مٽھنجا پيار، نفرت چو پوڪيون ھتي.

وائبي
(کيڏارو)

آڙاھن ۾ ڪالھ،
سڙيا گل گلاب جا.

لڏي ويو ماڻھپو،
آيو سو پونچال.

رحم رلي ويو راھ ۾،
پهتو قهر ڪمال.

ماڻھوءَ ڇڏيو ماڻھپو،
چليو وحشين چال.

ڪارو ڏامر روڊ جو،
ٿي ويو رت ۾ لال.

امن ڏي تون سنڌ کي.
پلا ڪر تون پال.

مرڪن شل معصوم هت،
نياڻيون ٿين نھال.

سکر سٿائي سنڌ ۾،
هووي سدا سنا.

زوشي پبليڪيشن
کنديارو
1996ع

A ROSHNI BOOK

Poetry

Pakistan Rs. 60.00

پڙهندڙ نسل - پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ٻرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پڻ) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪَ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَنَ جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا

پڙهندڙ نسل - پ ن The Reading Generation

ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڳ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پٽ ساوا، ڳاڙها، نيلا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پٽ به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پٽن ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پٽن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پٽن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پٽن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پٽن سان ان جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پٽن کي کليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پئانڊڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ آياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٽ، پُڪارَ
سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بَمَن، گولين ۽ بارود جي مدِ مقابل
بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:

گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چُپن ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي منجهه پهڙا چُپن ٿا؛

... ..

ڪالهه هُيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اٿي، هي بَم - گولو، جيڪي به ڪٿين، جيڪي به ڪٿين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بَم جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته ”هاڻي
ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه وڃايو“ نادانيءَ جي
نشاني آهي.

پَن جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَن نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين
ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاڪ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي پنهنجو حق، فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پيءُ
 پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ جو پڙلاءُ.“
 - اياز (ڪي جو بيجل ٻوليو)